

UiO : **Det juridiske fakultet**

Hjelpemidler til eksamen høst 2010

En introduksjon til regelverket

Program

- I. Innledning – kjøreregler**
- II. Hjelpemidler til skoleeksamen**
- III. Innarbeidelser**
- IV. Bokkontroll**
- V. Spørsmål**

I. Kjøreregler

- Husk å kontrollere hjelpemiddellisten.
Hva kan du ha med til eksamen?
- Husk å innarbeide etter reglene for innarbeidelse.
Hvordan kan du innarbeide?
- Alle hjelpemidler som strider med regelverket står i fare for å bli inndratt.

II. Hjelpemidler til skoleeksamen

- Hvor finner man regelverket?

<http://www.jus.uio.no/studier/regelverk/hjelpemidler-eksamen.html>

- Listen for hva man kan ta med er uttømmende.

Ofte stilte spørsmål

- **Antall eksemplarer av hjelpemiddelet**
  - Eksempel:
kapitel 1 pkt 1 a) sies det:
“Norske lover og forskrifter. Lovsamlingen i inntil to eksemplarer”.
  - Der reglene ikke sier noe om antall kan man ta med så mange som du ønsker.

Ofte stilte spørsmål

- **Hva med opphevede lover?**
  - I kapitel 1 pkt 1 sies det:
” Til skoleeksamen er følgende hjelpemidler tillatt:
a) Norske lover og forskrifter.”
  - Med uttrykket ”norske lover og forskrifter” forstås så vel vedtatte som opphevde lover.

Ofte stilte spørsmål

- **Ordbøker**

- Hva slags ordbøker kan jeg ta med?

- Fra reglementet kap. 1 pkt 1 b):

- ”Alle ordlister og alminnelige ordbøker”

- Hva forstås med ”alminnelige ordbøker”?

- Ordbok som ikke spesifikt er rettet mot jus

- Ordbok som ikke har egne kapittel om juridiske termer

- Ordbok som ikke har ordet jus/juridisk i tittelen

Ofte stilte spørsmål

- **Merk!**
- Fra reglementet kap 1. pkt 2:
”Doms- og kjennelsessamling utgitt av JSU kan medbringes til eksamen i den avdeling de er laget for.”
- **Kun 2. utgave av alle domssamlinger er godkjent**

Ofte stilte spørsmål

- **Kan jeg ta med meg hjelpemidler skrevet ut fra internett?**
- Fra reglementet kap 1 pkt 5:
”Hjelpemidlene skal medbringes i trykt utgave eller kopi av trykt utgave. Ingen hjelpemidler kan medbringes i form av utskrift fra Internett eller database”.
- **Tar du med utskrift fra internett vil disse bli inndratt.**
- Kopier må ikke ha rett-kopi stempel. Husk å kopiere forsiden av hjelpemidlene.

Ofte stilte spørsmål

- Om hjelpemiddelet mangler noen sider?
- Fra reglementet:
”6. Ny lovtekst **kan ikke** skrives eller klebes inn i medtatt hjelpemiddel.”

- Forslag til løsning:

Ta en kopi av det som mangler, kopier forsiden og legg det ved siden av hjelpemiddelet til bokkontrollen.

Ofte stilte spørsmål

- Hjelpemidler til valgemner?
- I reglementets **kapittel 2** finner du spesielle hjelpemidler for de enkelte valgemner. Denne listen er også uttømmende.
- **OBS!** Det gjelder egne hjelpemidler og regler for innarbeidelser på engelske emner.

III. Innarbeidelser

- **Hovedregler i reglementet kap. 3:**

”1. I tillatte hjelpemidler kan det være innarbeidet:

a) henvisninger til andre tillatte hjelpemidler.

b) henvisninger til rettsavgjørelser listet opp i punkt 6.

c) understrekning/markering som definert i punkt 3, 4 og 5.

2. Det er ikke tillatt å innarbeide ordbøker.

12. Andre innarbeidelser enn de som er nevnt her, er ikke tillatt.”

Understrekinger og markeringer

- Fra reglementet:

”3. Det er tillatt å understreke ord, og det er tillatt å bruke flere farger. Det er ikke tillatt å understreke enkelte bokstaver i teksten, slik at det dannes ord.”

  - Det er tillatt å understreke ord og meningsbærende elementer som §-tegn og tall.
  - En understrek er en vannrett hel strek, ikke stiplet eller bølget linje, og ikke flere streker under samme ord.
  - Det er tillatt å understreke egne henvisninger

Understrekinger og markeringer

- Fra reglementet:
- ”4. Det tillatt å markere ord ved hjelp av tekstmarkør, og det er tillatt å bruke flere farger. Det er ikke tillatt å markere bokstaver i teksten, slik at det dannes ord.”
- Det er tillatt å:
  - markere ord og meningsbærende elementer som §-tegn og tall
  - bruke ulike farger
  - Markere egne henvisninger

Understrekinger og markeringer

- Fra reglementet:
- ”5. Det er tillatt å sette vannrette og loddrette streker i margen, og det er tillatt å bruke flere farger.”
  - Det er tillatt med vannrette og loddrette streker i margen
  - Det er tillatt med flere streker i margen
  - Loddrette streker er kun tillatt i marg og ikke i tekst

Eksempel på ulovlig innarbeidelse

Selskapet har likevel ikke rett til å foreskrive endringsarbeider som samlet sett går ut over hva partene med rimelighet kunne regne med da Kontrakten ble inngått.

12.2 Foreskriver Selskapet en Endring av Arbeidet, skal Leverandøren uten ugrunnet opphold sende Selskapet et overslag med mindre partene er enige om å la det være. Selskapet kan også kreve et slikt overslag før et endringsarbeid foreskrives. Overslaget skal inneholde:

a) Beskrivelse av det aktuelle endringsarbeidet.

b) Detaljert plan for utførelse av endringsarbeidet som viser de ressurser som er nødvendige og milepæler av betydning.

c) Virkningen på Kontraksprisen med angivelse av de rater som er benyttet ved utarbeidelsen av overslaget.

d) Virkningen på Fremdriftsplanen med dokumentasjon som viser virkningen.

Selskapet skal betale Leverandørens nødvendige og dokumenterte kostnader med å utarbeide de overslag som er krevet av Selskapet. Bestemmelsene i art. 12 til 15 gjelder tilsvarende.

12.3 Leverandøren kan foreslå Endring av Arbeidet.

Leverandøren har rett til, etter reglene i art. 4.3, 5.1, 7.2, 11.4, 18.3, 27.1 og 28.3 å kreve endring av Kontrakspris og/eller Fremdriftsplanen.

Art. 13 VIRKINGENE AV ENDRING AV ARBEIDET

13.1 Alle Leverandørens forpliktelser i henhold til Kontrakten gjelder også for Endring av Arbeidet, med mindre annet er avtalt.

13.2 Med mindre annet avtales mellom partene, skal prisen for Endring av Arbeidet fastsettes etter følgende prinsipper:

a) Inneholder Vedlegg B - Vederlag rater for endrings- arbeider som:

- er særskilt beskrevet i vedlegget, og som

Nevertheless, Company has no right to order variation work which cumulatively exceeds that which the parties could reasonably have expected when the Contract was entered into.

12.2

When Company orders a Variation to the Work to be performed, Contractor shall without undue delay submit an estimate to Company, unless the parties agree that it is unnecessary. Company may require the submission of such estimate prior to ordering variation work to be performed. The estimate shall contain:

a) a description of the variation work in question,

b) a detailed schedule for the execution of the variation work showing the required resources and significant milestones,

c) the effect on the Contract Price, showing the rates used when preparing the estimate,

d) the effect on the Contract Schedule, with documentation demonstrating such effect.

Company shall pay Contractor's necessary and documented costs for preparing the estimates required by Company. The provisions of Art. 12 to 15 apply, accordingly.

12.3 Contractor may propose a Variation to the Work.

According to the provisions in Art. 4.3, 5.1, 7.2, 11.4, 18.3, 27.1 and 28.3, Contractor has the right to request variation in the Contract Price and/or the Contract Schedule.

Art. 13 EFFECTS OF A VARIATION TO THE WORK

13.1 All Contractor's obligations under Contract also apply to Variation to the Work, unless otherwise agreed.

13.2 Unless otherwise agreed between the parties, the price for Variations to the Work shall be determined according to the following principles:

a) If Appendix B - Compensation, contains rates for variation work which:

- are specifically described in the Appendix, and which

Eksempel på riktig innarbeidelse

Nærmere prosedyrer om inntak av arbeidskraft fastlegges ved avtale mellom Selskapet, Leverandøren og fylkes- arbeidskontoret.

Procedures for recruiting personnel shall be determined in an agreement between Company, Contractor and the County Employment Office (Fylkesarbeidskontoret).

8.4 Leverandøren skal for Arbeid i Norge eller på norsk kontinentalsokkel, sørge for at forholdene blir lagt til rette slik at fagforeningsvirksomhet blant hans egne ansatte, Underleverandørenes personell og innleiet arbeidskraft kan foregå i samsvar med norsk praksis.

8.4 For Work performed in Norway or on the Norwegian Continental Shelf, Contractor shall ensure that opportunities exists for trade union activity among Contractor's employees, Subcontractor's employees and hired-in labour, in accordance with Norwegian practice.

Art. 9 BRUK AV NORSKE VARER OG TJENESTER

Art. 9 USE OF NORWEGIAN GOODS AND SERVICES

9.1 Leverandøren skal ved valg av Underleverandører gjøre bruk av norske varer og tjenester så langt disse er konkurransedyktige med hensyn til kvalitet, service, leveringstid og pris.

9.1 When selecting Subcontractors, Contractor shall use Norwegian goods and services insofar as they are competitive with respect to quality, service, delivery time and price.

9.2 Anbudsinnydelser eller forespørsler skal sendes et rimelig antall norske leverandører i den utstrekning disse kan levere den vare eller yte den tjeneste som etterspørres.

9.2 A reasonable number of Norwegian suppliers shall be included in invitations to tender or enquiries, insofar as they can deliver goods or render services of the kind required.

9.3 Ved vurdering av de anbud som gis av norske og uten- landske anbydere skal Leverandøren ta hensyn til i hvilken utstrekning anbyderne vil benytte norske varer og tjenester.

9.3 When evaluating tenders given by Norwegian or foreign tenderers, Contractor shall take into account the extent to which tenderers will make use of Norwegian goods and services.

9.4 Leverandøren skal påse at disse regler følges av hans Underleverandører.

9.4 Contractor shall ensure that his Subcontractors observe these provisions.

Art. 10 KVALITETSSIKRING

Art. 10 QUALITY ASSURANCE

10.1 Leverandøren skal ha et iverksatt og dokumentert system for kvalitetssikring i overensstemmelse med de krav som er angitt i Vedlegg D - Administrasjonsbestemmelser.

10.1 Contractor shall have an implemented and documented system for quality assurance in accordance with the requirements stated in Appendix D - Administration Requirements.

10.2 Selskapets Representant og personer med bemyndigelse fra ham skal ha rett til å foreta kvalitetsrevisjon og verifikasjon av Leverandørenes og eventuelle Underleverandørers kvalitetssikring.

10.2 Company's Representative and personnel authorised by him shall have the right to undertake quality audits and verification of Contractor's and any Subcontractors' quality assurance.

DEL III. FREMDRIFT I ARBEIDET

PART III PROGRESS OF THE WORK

Art. 11 FREMDRIFTSPLAN. FORSINKET FREMDRIFT

Art. 11 CONTRACT SCHEDULE - DELAYED PROGRESS

11.1 Leverandøren skal utføre Arbeidet i samsvar med Vedlegg C - Fremdriftsplanen.

11.1 Contractor shall perform the Work in accordance with Appendix C - The Contract Schedule.

Forts. understrekninger og markeringer

- Fra reglementet:
- ”8. Det er tillatt å nummerere de enkelte ledd i en paragraf og punktum i ledd i fortløpende rekkefølge”.

Eksempel på nummering av ledd

§ 2-4. Krav til den som utleverer alkoholholdig drikk ved privat innførsel

1Virksomheter kan bare utlevere alkoholholdig drikk til privatpersoner som innfører alkoholholdig drikk til personlig bruk dersom virksomheten er registrert som utleverer av alkoholholdig drikk ved privat innførsel hos Helsedirektoratet.

2Departementet kan i forskrift fastsette ytterligere krav for å sikre en forsvarlig utlevering av alkoholholdig drikk ved privat innførsel og for å sikre at virksomheter som foretar slik utlevering opptre i samsvar med bestemmelser fastsatt i eller i medhold av loven her eller annen lovgivning som har sammenheng med formålene bak loven her.

3Helsedirektoratet kan vedta å nekte eller trekke tilbake en registrering dersom virksomheten ikke oppfyller sine forpliktelser etter denne loven eller bestemmelser gitt i medhold av den. Det samme gjelder ved overtredelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av annen lovgivning når bestemmelsene har sammenheng med denne lovs formål.

4Ved vurderingen av om en registrering bør nektes eller trekkes tilbake, og for hvor lenge, kan det blant annet legges vekt på type overtredelse, overtredelsens grovhet, om virksomheten kan klandres for overtredelsen og hva som er gjort for å rette opp forholdet. Det kan også legges vekt på hvordan virksomheten tidligere har praktisert slik utlevering.

Henvisninger

- **Hva kan jeg henwise til?**
- Fra reglementet:
  - ” 1. I tillatte hjelpemidler kan det være innarbeidet:
    - a) henvisninger til andre tillatte hjelpemidler.
    - b) henvisninger til rettsavgjørelser listet opp i punkt 6”
- **Merk** at reglementet er her uttømmende. Henvisninger til forarbeider og pensumlitteratur er **ikke** tillatt.

Forts. henvisninger

- Kap 3 pkt 6:
- ”6. Det kan henvises til følgende rettsavgjørelser:
  - a) rettsavgjørelser som er gjengitt i Rt., RG, ARD, LARD, NAD, AD, NJA AR og UfR.
  - b) upubliserte rettsavgjørelser
  - c) rettsavgjørelser og rådgivende uttalelser fra følgende domstoler og organer:
    - EF-domstolen
    - EFs Førsteinstansdomstol
    - EFTA-domstolen
    - International court of justice (ICJ)
    - Menneskerettighetsdomstolen (EMD)
    - Den europeiske sosialpaktkomite (European Committee of Social Rights, ECSR)
    - Den faste internasjonale domstol (PCIJ)
    - Den faste voldgiftsrett (PCA)
    - Voldgiftsavgjørelser referert i Report of International Arbitral Awards (RIAA)
    - Havrettstribunalet (ITLOS)
    - Ankeorganet og paneler under Verdens handelsorganisasjon (WTO AB og WTO Panel)
    - Den internasjonale straffedomstolen (ICC)
    - Voldgiftsavgjørelser under Det internasjonale senter for tvisteløsning om investering (ICSID)
    - Straffedomstolen for det tidligere Jugoslavia (ICTY) Straffedomstolen for Rwanda (ICTR)
    - Den interamerikanske menneskerettighetsdomstolen (IACHR)
    - Menneskerettighetskomiteen (MRK)
    - Rasediskrimineringskomiteen (CERD)
    - Kvinnediskrimineringskomiteen (CEDAW)
    - Torturkomiteen (CAT) ”

Forts. henvisninger

- Henvisning til lover og forskrifter:

”7. Henvisninger **skal** angis på følgende måte:

a) Henvisninger til lover og forskrifter **skal** kun inneholde tittel og/eller dato (ev. nummer) paragraf og/eller ledd, punktum, nummer eller litra.”

- Forkortelser:

”7 b) Vanlige forkortelser som grl. strl. o.l. kan brukes. En henvisning **kan** f.eks. lyde: strl.ikrl. § 25, opph. v.l. 25/2-72 nr. 3.”

- Innledningsord

”7c) Henvisninger **kan** kun innledes med følgende ord:

opphevet (opph.), endret (endr.), se, jevnfør (jf./ jfr.), konferer (cf. / cfr./ kfr.) eller sammenlign (sml.)

d) rettsavgjørelser som er gjengitt i Rt., RG, NJA og UfR **skal** angis med årstall og sidetall, eksempelvis ”jf Rt. 1974 s. 222”.”

Forts. henvisninger

- Rettsavgjørelser:

” 7e) Upubliserte norske rettsavgjørelser **skal** angis ved domstolens navn, dato og løpenummer.

7f) Avgjørelser fra internasjonale og overnasjonale domstoler **kan** angis ved bruk av avgjørelsens navn, sakens parter, sakens dato og/eller sakens løpenummer (f. eks. EMD, D. v. Storbritannia, 02.05.1997, Reports 1997-III). Det er tillatt å henvise til internasjonale og overnasjonale rettsavgjørelser ved å bruke navnet til bare en av partene, evt. i form av en forkortelse (f.eks. "Dassonville", i stedet for "Procureur du Roi mot Benoît og Gustave Dassonville")

7g) Ved henvisninger til traktater, erklæringer eller resolusjoner **kan** det brukes engelsk eller norsk navn. Vanlige forkortelser og forkortede navn **kan** også benyttes, slik som FN-pakten, EMK, CCPR, ICJs statutter, VCLT, UNCLOS, havrettstraktaten, DASR, menneskerettighetserklæringen, etc. En henvisning **kan** for eksempel lyde: UNCLOS art. 21(1)(g).

7h) Det er **ikke tillatt** å henvise til dommer ved kallenavn som for eksempel "Husmordommen". ”

Eksempel

§ 37. Andre særvilkår

Som særvilkår for fullbyrdingsutsettelse kan retten pålegge den domfelte å

- a) overholde bestemmelser om bosted, oppholdssted, arbeid eller opplæring,
- b) unngå kontakt med bestemte personer, Jf. RT. 1996 s.119
- c) tåle innskrenkninger i rådigheten over inntekt og formue og oppfylle økonomiske forpliktelser, som å betale pliktige underholdsbidrag, Jf EMD 24.11.1986
- d) avstå fra å bruke alkohol eller andre berusende eller bedøvende midler,
- e) gjennomgå behandling for å motvirke misbruk av alkohol eller andre berusende eller bedøvende midler, om nødvendig i institusjon, Se § 15
- f) gjennomføre narkotikaprogram med domstolskontroll eller program mot ruspåvirket kjøring dersom domfelte samtykker, Cfr. EMD 11.02.2003
- g) gjennomgå psykiatrisk behandling, om nødvendig i institusjon,
- h) ta opphold i hjem eller institusjon for inntil 1 år, Se avtl. § 11
- i) møte til mekling i konfliktrådet og oppfylle eventuelle avtaler som inngås i meklingsmøte, forutsatt at både fornærmede og domfelte har samtykket i mekling i konfliktrådet, eller
- j) oppfylle andre særvilkår som retten finner hensiktsmessig.

Se RG. 1969 s. 21

Forts. henvisninger

- **Notesystem**

”9. Det er tillatt å lage et notesystem tilsvarende lovsamlingens eget notesystem. Det er likevel ikke tillatt å henvisе til og fra eget notesystem.”

Bruk da samme type notesystem som lovsamlingen, og innled notene med tall.

Eksempel på notesystem

§ 18. Nødverge

En handling som ellers ville være straffbar¹, er lovlig når den

a) blir foretatt for å avverge et ulovlig angrep²,

b) ikke går lenger enn nødvendig³, og

c) ikke går åpenbart ut over hva som er forsvarlig under hensyn til hvor farlig angrepet⁴ er, hva slags interesse som angrepet krenker, og angriperens skyld.

Regelen i første ledd gjelder tilsvarende for den som iverksetter en lovlig pågripelse eller søker å hindre at noen unndrar seg varetektsfengsling eller gjennomføring av frihetsstraff.

Utøving av offentlig myndighet kan bare møtes med nødverge når myndighetsutøvingen er ulovlig, og den som gjennomfører den, opptrer forsettlig eller grovt uaktsomt.

1 jf § 29

2 cfr § 18

3 se § 20

4 jf Rt. 1990 s. 189

Feil ved innarbeidelser

- Fra reglementet:
- ”**10.** Det er tillatt å korrigere feil i innarbeidede henvisninger i tillatte hjelpemidler med korrekturlakk.”

Ulovlige henvisninger

- Fra reglementet :

”11. Henvisninger som **reelt sett ikke er henvisninger** til andre tillatte hjelpemidler, f. eks. kamouflerte oppgavedisposisjoner, stikkord og liknende er ikke tillatt.”

”12. Andre innarbeidelser enn de som er nevnt her, er ikke tillatt.”

IV. Bokkontroll

- **HUSK:**

studenten selv er ansvarlig for å sette seg inn i reglene for hjelpemidlene, og hvordan virke innenfor rammene reglene setter

- De som utfører bokkontrollene er selv jurister

Hva blir inndratt?

- Hjelpemidler som er ulovlig på eksamen
- Hjelpemidler med ulovlige innarbeidelser

Inndragelse

- Liste over inndratte hjelpemidler blir slått opp på døren til eksamenslokalet
- Klagerett: studenten har rett til å klage over inndragningen
- Ny vurdering: ved klage vil hjelpemiddelet og klagen bli brakt ned Informasjonssenteret av en studentrepresentant. Her vurderes klagen og hjelpemiddelet på nytt.
- Ved opprettholdelse av inndragelsen: hjelpemiddelet beholdes av eksamensseksjonen
- Tar klagen til følge: hjelpemiddelet blir brakt tilbake til studenten.

Konsekvenser av inndragelse

- De som får inndratt sine hjelpemidler kan ikke hente bøkene etter eksamen
- Etter eksamen vurderes inndragelsene på ny, med tanke på reaksjonsform
- Fakultetet har to reaksjonsformer:
  - Brev til kandidaten som fikk inndratt hjelpemiddelet
  - Hjelpemiddelet vurderes som fusk/forsøk på fusk til eksamen

Fusk eller forsøk på fusk

- Hvis fakultetet finner mistanke om fusk er følgende praksis:
  - Innkaller kandidaten til samtale
  - Hvis fakultetet etter møte finner at det foreligger fusk eller forsøk på fusk innstiller vi til sak til Den sentrale klagenemnd ved UiO.
  - Hvis det fremmes sak til DSK vil sensuren bli sperret til saken er avgjort

Studentens rettigheter

- Der fakultetet mener det foreligger fusk/ forsøk på fusk har studenten følgende rettigheter:
  - Ha med følge på møte med fakultetet
  - Rett til å la seg bistå av advokat hvis saken sendes til Den sentrale klagenemnd. UiO dekker advokatutgiftene.

Reaksjonformer

- Hvis fakultetet får medhold i Den sentrale klagenemnd om at det foreligger fusk / forsøk på fusk kan følgende skje:
  - Annullering av eksamen
  - Utestengelse i ett eller to semestre og herunder miste retten til å gå opp til eksamen i denne perioden
  - Ved utestengelse annulleres eksamen

Lover og regler

- Rekasjonsformene for fusk/ forsøk på fusk er hjemlet i Lov for Universiteter og høyskoler §§ 4-7 og 4-8.
  - Eksamen kan annulleres ved fusk / forsøk på fusk.
  - I tillegg kan fakultetet innstille på utestengelse i inntil 1 år.

Lover og regler

- Forskrift om studier og eksamener ved Universitetet i Oslo § 9
  - Gir fakultetet rett til å fremme sak for Den sentrale klagenemnd, der det kan innstilles til annullering av eksamen og med forslag om utestenging, overfor studenter som har fusket eller forsøkt å fuske til eksamen.

Husk kjørereglene

- Husk å kontrollere hjelpemiddellisten.
Hva kan du ha med til eksamen?
- Husk å innarbeide etter reglene for innarbeidelser.
Hvordan kan du innarbeide?
- Alle hjelpemidler som strider med regelverket står i fare for å bli inndratt.
- Lykke til på eksamen!